

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Βασικές Αρχές Φαρμακοκινητικής

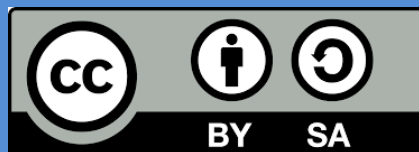
Πώς καθαίρονται τα φάρμακα από το ήπαρ

Διδάσκων: Αναπληρωτής Καθηγητής Π.
Παππάς

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

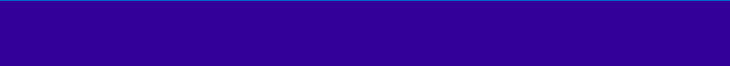

ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ

Ηπατική κάθαρση

Π. ΠΑΠΠΑΣ
Εργαστήριο Φαρμακολογίας
Ιατρική Σχολή
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΚΑΘΑΡΣΗ

Όγκος αίματος που καθαίρεται (απομακρύνεται)
στη μονάδα του χρόνου

Η κάθαρση των φαρμάκων οφείλεται καθ' ολοκληρία
στον μεταβολισμό τους στο ήπαρ;

ΝΕΦΡΙΚΗ ΚΑΘΑΡΣΗ

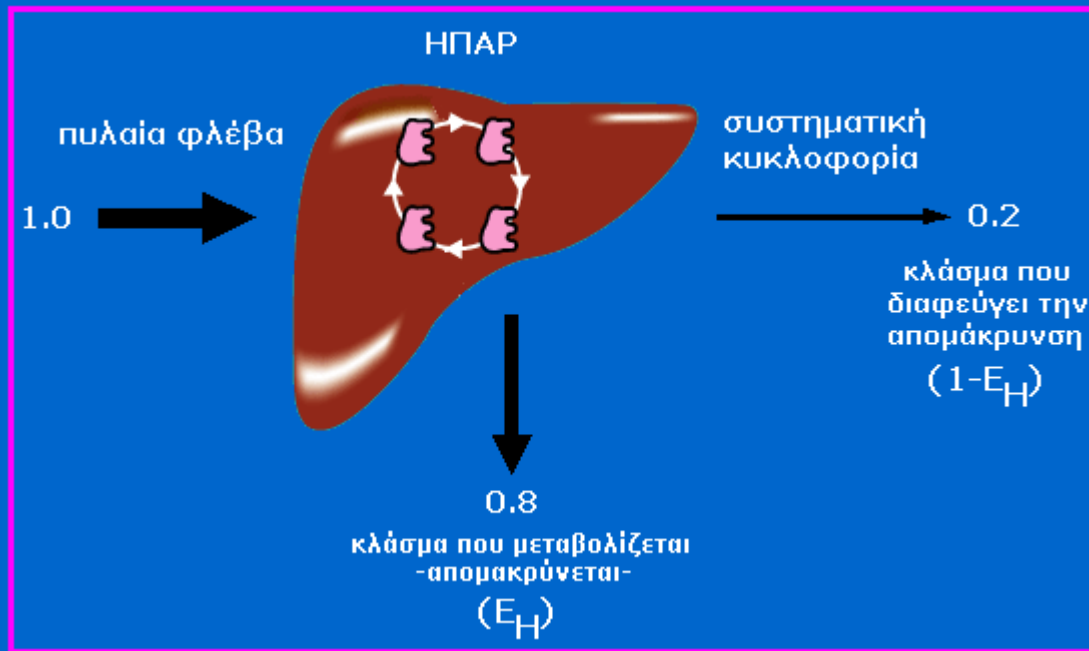
Ολική κάθαρση = νεφρική κάθαρση + ηπατική κάθαρση

κλάσμα απεκκρινόμενο αναλλοίωτο = $\frac{\text{νεφρική κάθαρση}}{\text{ολική κάθαρση}}$

κλάσμα που μεταβολίζεται = $\frac{\text{ηπατική κάθαρση}}{\text{ολική κάθαρση}}$

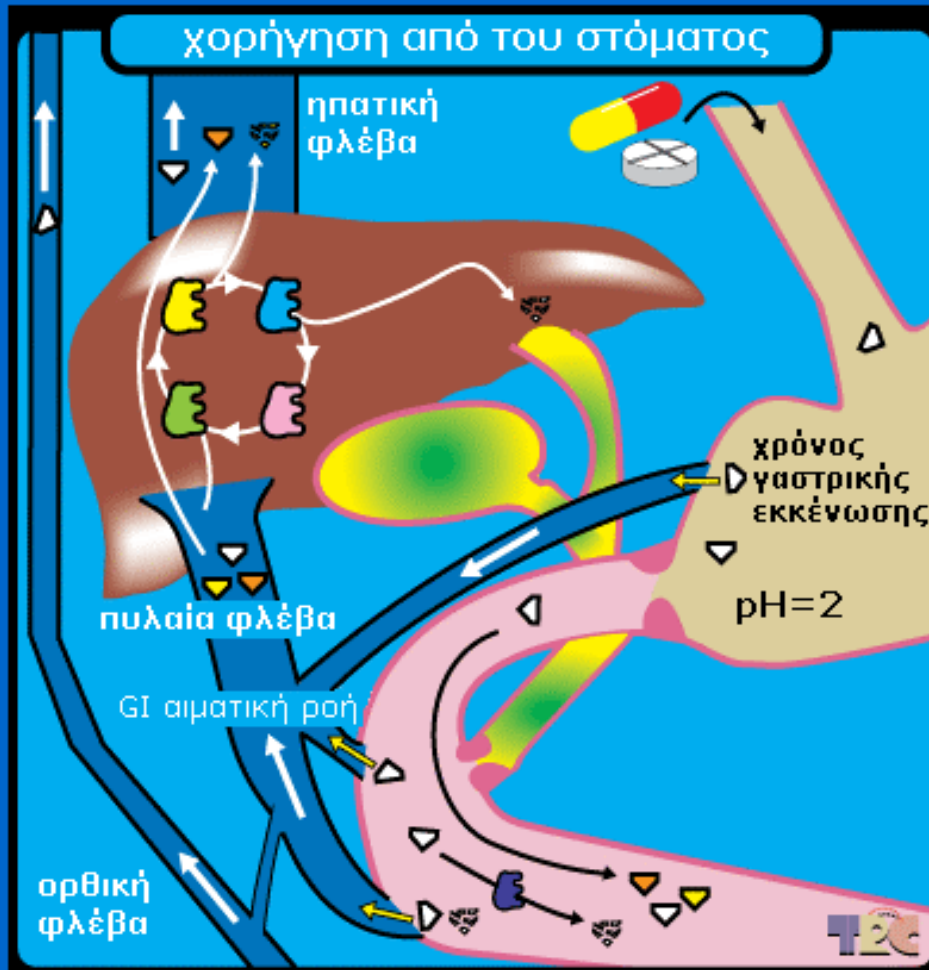
κλάσμα που μεταβολίζεται = $\frac{\text{ολική κάθαρση} - \text{νεφρική κάθαρση}}{\text{ολική κάθαρση}}$

Απομάκρυνση των φαρμάκων - κάθαρση

Αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης

Χορήγηση από του στόματος

Πλεονεκτήματα

Ανώδυνη, εύκολη, χαμηλό κόστος
pH, κινητικότητα, επιφάνεια, αιμάτωση
Φαρμακοτεχνικές μορφές
Αντιμετώπιση τοξικότητας

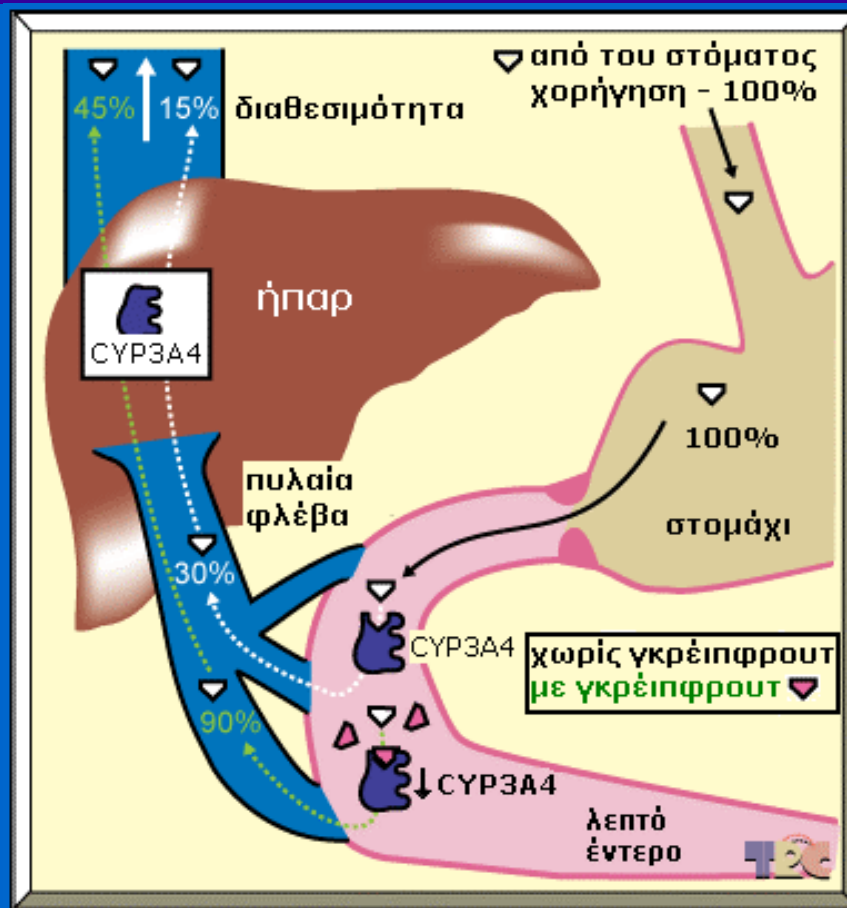
Μειονεκτήματα

Διάσπαση ουσιών
Ύπαρξη τροφής
Τοξικοί μεταβολίτες από μεταβολισμό
Αλληλεπιδράσεις
Όχι ακριβής δοσολογία

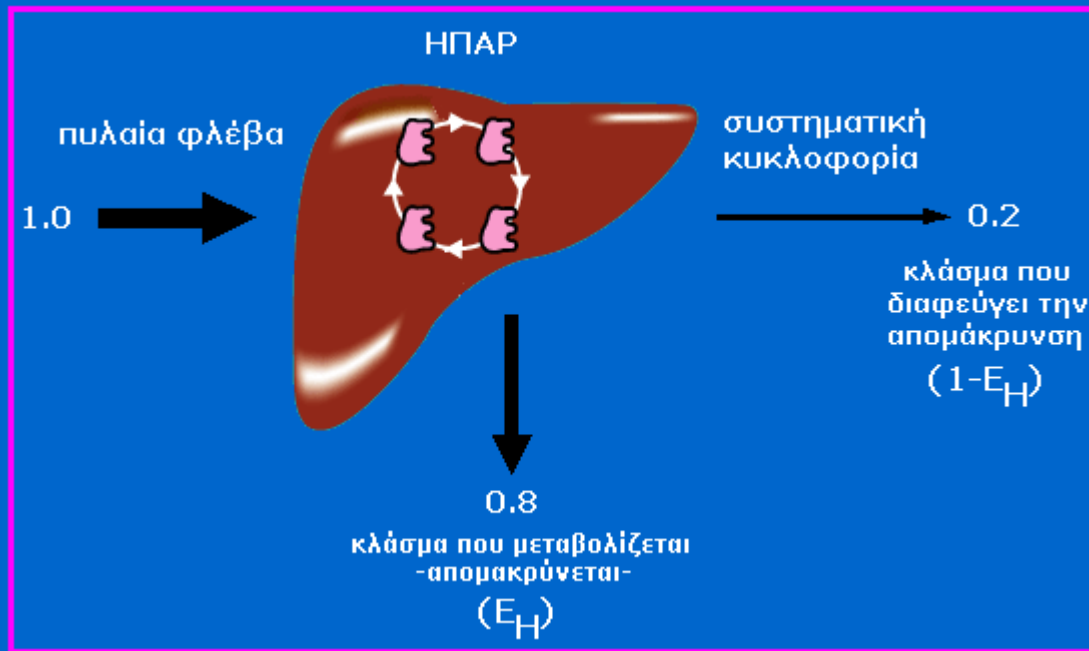

Το φαινόμενο «αρχικής διάβασης»

Γιατί φάρμακα χορηγούμενα από του στόματος έχουν υψηλότερη δοσολογία σε σχέση με την ενδοφλέβια χορήγηση;

Απομάκρυνση των φαρμάκων - κάθαρση

Αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης

-
-
-

Κάθαρση φαρμάκων από το ήπαρ

Πώς σχετίζονται η αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης και η συστηματική κάθαρση;

ηπατική κάθαρση = ηπατική αιμάτωση x αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης

$$CL_H = Q_H \times E_H$$

-
-
-

Πώς απομακρύνονται τα φάρμακα από το ήπαρ

Τι καθορίζει την αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης;

$$\text{αναλογία απομάκρυνσης} = \frac{\text{ελεύθερο κλάσμα} \times \text{ενδογενή κάθαρση}}{Q_H + \text{ελεύθερο κλάσμα} \times \text{ενδογενή κάθαρση}}$$

$$E_H = \frac{f_u \times CL_{int}}{Q_H + f_u \times CL_{int}}$$

Πώς απομακρύνονται τα φάρμακα από το ήπαρ

Τι καθορίζει την αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης;

- **Μη συνδεδεμένο κλάσμα (f_u)**
ελεύθερο φάρμακο
σύνδεση με πρωτεΐνες
- **Ενδογενής κάθαρση (CL_{int})**
αποτελεσματικότητα ενζύμων μεταβολισμού
 $CL_{int} = V_{max} / K_m$

Πώς απομακρύνονται τα φάρμακα από το ήπαρ

Απλοποιώντας την κατάσταση!

$$CL_H = Q_H \times E_H$$

$$E_H = \frac{f_u \times CL_{int}}{Q_H + f_u \times CL_{int}}$$

$$CL_H = Q_H \times \frac{f_u \times CL_{int}}{Q_H + f_u \times CL_{int}}$$

Πώς απομακρύνονται τα φάρμακα από το ήπαρ

1. Η περίπτωση της πολύ μειωμένης ενζυμικής δραστηριότητας

$$CL_H = \cancel{Q_H} \times \frac{f_u \times CL_{int}}{\cancel{Q_H + f_u \times CL_{int}}}$$

Αφού:

$$Q_H \gg f_u \times CL_{int}$$

ηπατική κάθαρση = μη συνδεδεμένο κλάσμα x ενδογενής κάθαρση

φάρμακα χαμηλής ηπατικής κάθαρσης

Πώς απομακρύνονται τα φάρμακα από το ήπαρ

2. Η περίπτωση της πολύ αυξημένης ενζυμικής δραστηριότητας

$$CL_H = Q_H \times \frac{\cancel{f_u \times CL_{int}}}{Q_H + \cancel{f_u \times CL_{int}}}$$

Αφού:

$$f_u \times CL_{int} \gg Q_H$$

ηπατική κάθαρση = ηπατική αιμάτωση

φάρμακα υψηλής ηπατικής κάθαρσης

Πρακτικές εφαρμογές

Εξάρτηση της CL_H από

Αιμάτωση Q_H Ενδογενή Κάθαρση   Σύνδεση με πρωτεΐνες

E_H
1.0 CL_H
1500

Κατηγορία Φάρμακα	Φάρμακα	E_H	CL_H	Αιμάτωση Q_H	Ενδογενή Κάθαρση	Σύνδεση με πρωτεΐνες
Υψηλής Κάθαρσης Φάρμακα	Νιτρογλυκερίνη Προπρανολόλη Λοδοκαΐνη Μορφίνη	1.0	1500	High	Low	Low
Ενδιάμεσης Κάθαρσης Φάρμακα	Δεσιπραμίνη Νορτριπτυλίνη Κινιδίνη Παρακεταμόλη	~0.5	~750	Medium	Medium	Medium
Χαμηλής Κάθαρσης Φάρμακα	Βαρφαρίνη Τολβουταμίδη Θεοφυλλίνη Φαινυτοΐνη	~0.1	~150	Low	High	High

Παράγοντες που καθορίζουν την αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης και κάθαρσης

Ηπατική αιμάτωση & ενδογενής κάθαρση

	Αναλογία ηπατικής απομάκρυνσης (E_H)			
	Χαμηλή		Υψηλή	
	Αρχικά	Αλλαγμένο	Αρχικά	Αλλαγμένο
Μείωση κατά 50% του $f_u \cdot CL_{int}$				
$f_u \cdot CL_{int}$ (L/ώρα)	5	2.5	1800	900
E_H	0.053	0.027	0.95	0.91
CL_H (L/ώρα)	4.7	2.4	86	82
Αλλαγή στην CL_H	49%		5%	
Μείωση κατά 50% της Q_H				
Q_H (L/ώρα)	90	45	90	45
E_H	0.053	0.1	0.95	0.98
CL_H (L/ώρα)	4.7	4.5	86	44
Αλλαγή στην CL_H	4%		49%	

-
-
-

ΚΑΘΑΡΣΗ

συστηματική κάθαρση

VS

προ-συστηματική ή αρχικής διάβασης απομάκρυνση
(φαινόμενο πρώτης διόδου)

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1.0 διαθέσιμη εδώ.

<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1287>.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Διδάσκων:
Αναπληρωτής Καθηγητής Π. Παππάς. «Βασικές Αρχές
Φαρμακοκινητικής. Πώς καθαίρονται τα φάρμακα από
το ήπαρ». Έκδοση: 1.0. Ιωάννινα 2014. Διαθέσιμο από
τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1287>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή, Διεθνής Έκδοση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη.

- [1] <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.